

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

("Сл. гласник РС", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон и 43/2011 - одлука
УС)

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређује се интегрални систем заштите животне средине којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији.

Систем заштите животне средине

Члан 2

Систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за:

- 1) одрживо управљање, очување природне равнотеже, целovitости, разноврсности и квалитета природних вредности и услова за опстанак свих живих бића;
- 2) спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине.

Одрживо управљање природним вредностима и заштита животне средине остварују се у складу са овим законом и посебним законом.

Значење израза

Члан 3

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) животна средина јесте скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот;
- 2) квалитет животне средине јесте стање животне средине које се исказује физичким, хемијским, биолошким, естетским и другим индикаторима;
- 3) природне вредности јесу природна богатства која чине: ваздух, вода, земљиште, шуме, геолошки ресурси, биљни и животињски свет;

- 4) заштићено природно добро јесте очувани део природе посебних вредности и одлика (геодиверзитета, биодиверзитета, предела, пејзажа и др), који има трајни еколошки, научни, културни, образовни, здравствено-рекреативни, туристички и други значај, због чега као добро од општег интереса ужива посебну заштиту;
- 5) јавно природно добро јесте уређени или неуређени део природног богатства, односно ваздуха, водних добара, приобаља, поцемних добара, шумских добара, предела или простора, једнако доступан свима;
- 6) геодиверзитет (геолошка разноврсност) јесте присуство или распрострањеност разноврсних елемената и облика геолошке грађе, геолошких структура и процеса, геохронолошких јединица, стена и минерала различитог састава и начина постанка и разноврсних палеоекосистема мењаних у простору под утицајима унутрашњих и спољашњих геодинамичких чинилаца током геолошког времена;
- 7) биодиверзитет (биолошка разноврсност) јесте разноврсност организама у оквиру врсте, међу врстама и међу екосистемима и обухвата укупну разноврсност гена, врста и екосистема на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу;
- 8) регистар извора загађивања животне средине јесте скуп систематизованих података и информација о врстама, количинама, начину и месту уношења, испуштања или одлагања загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или испуштања енергије (буке, вибрација, топлоте, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) из тачкастих, линијских и површинских извора загађивања у животну средину;
- 9) активност која утиче на животну средину (у даљем тексту: активност) јесте сваки захват (стални или привремени) којим се мењају и/или могу променити стања и услови у животној средини, а односи се на: коришћење ресурса и природних добара; процесе производње и промета; дистрибуцију и употребу материјала; испуштање (емисију) загађујућих материја у воду, ваздух или земљиште; управљање отпадом и отпадним водама, хемикалијама и штетним материјама; буку и вибрације; јонизујуће и нејонизујуће зрачење; удесе;
- 10) постројење јесте стационарна техничка јединица у којој се изводи једна или више активности које су утврђене посебним прописом и за чији рад се издаје дозвола, као и свака друга активност код које постоји техничка повезаност са активностима које се изводе на том месту и која може произвести емисије и загађења;
- 11) загађивање животне средине јесте уношење загађујућих материја или енергије у животну средину, изазвано људском делатношћу или природним процесима које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи;
- 12) капацитет животне средине јесте способност животне средине да прихвати одређену количину загађујућих материја по јединици времена и простора тако да не наступи неповратна штета у животној средини;
- 13) угрожена животна средина јесте одређени део простора где загађење или ризик од загађења превазилази капацитет животне средине;

- 14) загађивач јесте правно или физичко лице које својом активношћу или неактивношћу загађује животну средину;
- 15) загађујуће материје јесу материје чије испуштање у животну средину утиче или може утицати на њен природни састав, особине и интегритет;
- 16) оптерећење животне средине јесте појединачни или збирни утицај активности на животну средину које се може изразити као укупно (више сродних компоненти), заједничко (више разнородних компоненти), дозвољено (у оквиру граничних вредности) и прекомерно (преко дозвољених граничних вредности) оптерећење;
- 17) деградација животне средине јесте процес нарушавања квалитета животне средине који настаје природном или људском активношћу или је последица непредузимања мера ради отклањања узрока нарушавања квалитета или штете по животну средину, природне или радом створене вредности;
- 18) емисија јесте испуштање и истицање загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или емисије енергије из извора загађивања у животну средину;
- 19) ниво загађујуће материје јесте концентрација загађујуће материје у животној средини, којом се изражава квалитет животне средине у одређеном времену и простору;
- 20) отпад јесте сваки предмет или супстанца, категорисан према утврђеној класификацији отпада са којим власник поступа или има обавезу да поступа, односно управља;
- 21) опасне материје јесу хемикалије и друге материје које имају штетне и опасне карактеристике;
- 22) најбоље доступне технике представљају најнефективније и најнапредније фазе у развоју одређених активности и начин њиховог обављања који омогућава погоднију примену одређених техника за задовољавање граничних вредности емисија које су пројектоване тако да спрече или где то није изводљиво, смање емисије и утицај на животну средину у целини;
- 23) ризик јесте одређени ниво вероватноће да нека активност, директно или индиректно, изазове опасност по животну средину, живот и здравље људи;
- 24) удес јесте изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању (у даљем тексту: хемијски удес);
- 25) санација, односно ремедијација јесте процес предузимања мера за заустављање загађења и даље деградације животне средине до нивоа који је безбедан за будуће коришћење локације укључујући уређење простора, ревитализацију и рекултивацију;
- 26) јавност јесте једно или више физичких или правних лица, њихова удружења, организације или групе;
- 27) извори загађивања животне средине јесу локацијски одређени и просторно ограничени тачкасти, линијски и површински извори загађујућих материја и енергије у животну средину;

28) заинтересована јавност јесте јавност на коју утиче или на коју може утицати доношење одлуке надлежног органа или која има интереса у томе, укључујући и удружења грађана и друштвене организације које се баве заштитом животне средине и које су евидентирани код надлежног органа;

29) надлежни орган јесте орган одговоран за спровођење обавеза у оквиру овлашћења утврђених овим законом, и то:

- министарство надлежно за послове животне средине;
- покрајински орган надлежан за послове животне средине;
- надлежни орган јединице локалне самоуправе;

30) оператер јесте свако физичко или правно лице које, у складу са прописима, управља постројењем, односно комплексом или га контролише или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења;

31) севесо постројење, односно постројење у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројење) јесте техничка јединица унутар комплекса где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује. Постројење укључује сву опрему, зграде, цевоводе, машине, алате, интерне колосеке и депое, докове, истоварна пристаништа за постројења, пристане, складишта или сличне грађевине, на води или копну, а које су нужне за функционисање постројења;

32) комплекс подразумева просторну целину под контролом оператера, где су опасне материје присутне у једном или више постројења, укључујући појединачну или заједничку инфраструктуру, односно појединачне или заједничке активности;

33) захтеви у погледу квалитета животне средине јесу скуп услова и захтева који морају бити испуњени у одређено време и на одређеном простору или у појединим медијумима животне средине, у складу са посебним прописима.

Субјекти система заштите животне средине

Члан 4

Систем заштите животне средине, у оквиру својих овлашћења, обезбеђују:

- 1) Република Србија;
- 2) аутономна покрајина;
- 3) општина, односно град (у даљем тексту: јединица локалне самоуправе);
- 4) предузећа, друга домаћа и страна правна лица и предузетници који у обављању привредне и друге делатности користе природне вредности, угрожавају или загађују животну средину (у даљем тексту: правна и физичка лица);

5) научне и стручне организације и друге јавне службе;

6) грађанин, групе грађана, њихова удружења, професионалне или друге организације.

Сви субјекти система заштите животне средине дужни су да чувају и унапређују животну средину.

Обавезе субјеката

Члан 5

У остваривању система заштите животне средине Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, правна и физичка лица одговорна су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини, односно за непредузимање мера заштите животне средине, у складу са законом.

Правна и физичка лица дужна су да у обављању својих делатности обезбеде: рационално коришћење природних богатстава; урачунавање трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова, примену прописа, односно предузимање мера заштите животне средине, у складу са законом.

Јачање свести

Члан 6

Државни органи, научне установе, установе у области образовања, здравства, информисања, културе и друге установе, као и други облици удруживања, у оквиру својих делатности, подстичу, усмеравају и обезбеђују јачање свести о значају заштите животне средине.

Јачање свести о значају заштите животне средине обезбеђује се кроз систем образовања и васпитања, научно-истраживачког и технолошког развоја, усавршавања у процесу рада, јавног информисања и популаризације заштите животне средине.

Удружења грађана

Члан 7

Удружења грађана у области заштите животне средине припремају, пропагирају и реализују своје програме заштите, штите своја права и интересе у области заштите животне средине, предлажу активности и мере заштите, учествују у поступку доношења одлука у складу са законом, доприносе или непосредно раде на информисању о животној средини.

Сарадња

Члан 8

Субјекти система заштите животне средине дужни су да међусобно сарађују, обезбеђују координацију и усклађивање у доношењу и спровођењу одлука.

Република Србија остварује сарадњу у области заштите животне средине са другим државама и међународним организацијама.

Начела заштите животне средине

Члан 9

Основна начела заштите животне средине јесу:

1) Начело интегралности - државни органи, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе обезбеђују интеграцију заштите и унапређивања животне средине у све секторске политике спровођењем међусобно усаглашених планова и програма и применом прописа кроз систем дозвола, техничких и других стандарда и норматива, финансирањем, подстицајним и другим мерама заштите животне средине.

2) Начело превенције и предострожности - свака активност мора бити планирана и спроведена на начин да: проузрокује најмању могућу промену у животној средини; представља најмањи ризик по животну средину и здравље људи; смањи оптерећење простора и потрошњу сировина и енергије у изградњи, производњи, дистрибуцији и употреби; укључи могућност рециклаже; спречи или ограничи утицај на животну средину на самом извору загађивања.

Начело предострожности остварује се проценом утицаја на животну средину и коришћењем најбољих расположивих и доступних технологија, техника и опреме.

Непостојање пуне научне поузданости не може бити разлог за непредузимање мера спречавања деградације животне средине у случају могућих или постојећих значајних утицаја на животну средину.

3) Начело очувања природних вредности - природне вредности користе се под условима и на начин којима се обезбеђује очување вредности геодиверзитета, биодиверзитета, заштићених природних добара и предела.

Обновљиви природни ресурси користе се под условима који обезбеђују њихову трајну и ефикасну обнову и стално унапређивање квалитета.

Необновљиви природни ресурси користе се под условима који обезбеђују њихово дугорочно економично и разумно коришћење, укључујући ограничавање коришћења стратешких или ретких природних ресурса и супституцију другим расположивим ресурсима, композитним или вештачким материјалима.

4) Начело одрживог развоја - одрживи развој је усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у којем се на принципима економичности

и разумности користе природне и створене вредности Републике Србије са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

Одрживи развој остварује се доношењем и спровођењем одлука којима се обезбеђује усклађеност интереса заштите животне средине и интереса економског развоја.

5) Начело одговорности загађивача и његовог правног следбеника - правно или физичко лице које својим незаконитим или неисправним активностима доводи до загађења животне средине одговорно је у складу са законом.

Загађивач је одговоран за загађивање животне средине и у случају ликвидације или стечаја предузећа или других правних лица, у складу са законом.

Загађивач или његов правни следбеник обавезан је да отклони узрок загађења и последице директног или индиректног загађења животне средине.

Промене власништва предузећа и других правних лица или други облици промене својине обавезно укључују процену стања животне средине и одређивање одговорности за загађење животне средине, као и намирење дугова (терета) претходног власника за извршено загађивање и/или штету нанету животној средини.

6) Начело "загађивач плаћа" - загађивач плаћа накнаду за загађивање животне средине када својим активностима проузрокује или може проузроковати оптерећење животне средине, односно ако производи, користи или ставља у промет сировину, полупроизвод или производ који садржи штетне материје по животну средину.

Загађивач, у складу са прописима, сноси укупне трошкове мера за спречавање и смањивање загађивања који укључују трошкове ризика по животну средину и трошкове уклањања штете нанете животној средини.

7) Начело "корисник плаћа" - свако ко користи природне вредности дужан је да плати реалну цену за њихово коришћење и рекултивацију простора.

8) Начело супсидијарне одговорности - државни органи, у оквиру својих финансијских могућности, отклањају последице загађивања животне средине и смањења штете у случајевима када је загађивач непознат, као и када штета потиче услед загађивања животне средине из извора ван територије Републике Србије.

9) Начело примене подстицајних мера - државни органи, односно органи аутономне покрајине, односно органи јединице локалне самоуправе предузимају мере очувања и одрживог управљања капацитетом животне средине, посебно смањењем коришћења сировина и енергије и спречавањем или смањењем загађивања животне средине, применом економских инструмената и других мера, избором најбољих доступних техника, постројења и опреме која не захтева прекомерне трошкове и избором производа и услуга.

10) Начело информисања и учешћа јавности - у остваривању права на здраву животну средину свако има право да буде обавештен о стању животне средине и да учествује у поступку доношења одлука чије би спровођење могло да утиче на животну средину.

Подаци о стању животне средине су јавни.

11) Начело заштите права на здраву животну средину и приступа правосуђу - грађанин или групе грађана, њихова удружења, професионалне или друге организације, право на здраву животну средину остварују пред надлежним органом, односно судом, у складу са законом.

Посебни закони

Члан 10

Одрживо управљање природним вредностима и заштита животне средине уређују се овим законом, посебним законима и другим прописима којима се уређује:

- 1) процена утицаја планова, програма и пројеката на животну средину;
- 2) интегрисано спречавање и контрола загађивања;
- 3) заштита природе;
- 4) заштита ваздуха, вода, земљишта, шума, геолошких ресурса;
- 5) управљање хемикалијама;
- 6) управљање отпадом;
- 7) јонизујућа и нејонизујућа зрачења;
- 8) заштита од буке и вибрација и др.

II УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДНИМ ВРЕДНОСТИМА

1. Планирање и коришћење природних вредности

Управљање природним вредностима

Члан 11

Управљање природним вредностима остварује се планирањем одрживог коришћења и очувања њиховог квалитета и разноврсности, у складу са условима и мерама заштите животне средине утврђених овим и посебним законом.

Природне вредности су:

- 1) природни ресурси као обновљиве или необновљиве геолошке, хидролошке и биолошке вредности који се, директно или индиректно, могу користити или употребити, а имају реалну или потенцијалну економску вредност;
- 2) заштићена природна добра;
- 3) јавна природна добра.

Природне вредности могу се давати на коришћење у складу са условима и на начин утврђен овим и посебним законом.

Стратешки документи

Члан 12

Одрживо коришћење и заштита природних вредности обезбеђују се у оквиру Стратегије просторног развоја Републике Србије и Националне стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара.

Националну стратегију одрживог коришћења природних ресурса и добара (у даљем тексту: Национална стратегија), за период од најмање десет година, доноси Влада.

Национална стратегија садржи, нарочито:

- 1) начела одрживог развоја у националној политици управљања природним ресурсима и добрима;
- 2) анализу стања и досадашњег степена истражености природних ресурса и добара по врстама, просторном распореду, разноврсности, обиму и квалитету;
- 3) билансне категорије (просторне и временске функције, количине, квалитет, угроженост, обновљивост, стратешке резерве и сл.) и предвиђање трендова промене стања;
- 4) начин вредновања и услове одрживог коришћења природних ресурса и добара;
- 5) планско-развојну и социо-економску анализу стратешких приоритета истраживања и коришћења природних ресурса;
- 6) еколошко-просторне основе о потенцијалима природног ресурса или добра;
- 7) услове за постепену супституцију природних ресурса;
- 8) смернице за даља истраживања у области појединачних природних ресурса и добара и за потребе планирања, односно доношење планова и програма.

Национална стратегија се реализује путем планова, програма и основа за сваки појединачни природни ресурс или добро које доноси Влада.

На основу података и евиденција о извршењу планова, програма и основа, министарство надлежно за послове животне средине (у даљем тексту: Министарство), у сарадњи са другим надлежним министарствима, једанпут у две године припрема извештај о реализацији Националне стратегије и подноси га Влади.

Ако се из података о реализацији Националне стратегије утврди да се коришћењем природних богатстава значајно угрожава природна равнотежа екосистема Влада може, на предлог министарства надлежног за заштиту животне средине или другог министарства, привремено ограничити обим коришћења природних вредности на одређеном подручју.

Национална стратегија објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Планови и програми аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе

Члан 13

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру надлежности утврђених овим и посебним законом, доносе своје планове и програме управљања природним ресурсима и добрима, у складу са стратешким документима из члана 12. овог закона и својим специфичностима.

Две или више јединица локалне самоуправе могу донети заједничке програме из става 1. овог члана.

Контрола коришћења и заштита

Члан 14

Контролу коришћења и заштиту природних ресурса и добара обезбеђују органи и организације Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у складу са овим и посебним законима, а нарочито:

- 1) спровођењем Националне стратегије, планова, програма и основа;
- 2) применом стандарда, норматива и прописа о коришћењу и заштити природних ресурса и добара;
- 3) стратешком проценом утицаја на животну средину планова, програма, основа и других аката којима се уређује коришћење природних вредности и заштита животне средине;
- 4) проценом утицаја пројеката на животну средину на свим нивоима истраживања и експлоатације;
- 5) интегрисаним спречавањем и контролом загађивања животне средине;
- 6) усклађеним системом дозвола, одобрења и сагласности;
- 7) вођењем катастра коришћења природних богатстава и добара;
- 8) организовањем мониторинга коришћења природних ресурса и добара, стања животне средине прикупљањем, обједињавањем и анализом података и квантификавањем трендова.

Сагласност за коришћење

Члан 15

Надлежни орган не може издати одобрење за коришћење природних ресурса или добара без сагласности на пројекат који садржи мере заштите и санације животне средине.

Сагласност из става 1. овог члана даје Министарство, којом се утврђује испуњеност услова и мера одрживог коришћења природних ресурса, односно добара и заштите животне средине у току и

после престанка обављања активности, а на основу оцене о условима надлежних стручних организација.

Санација и ремедијација

Члан 16

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације.

На пројекте из става 1. овог члана Министарство даје сагласност.

Министар надлежан за послове животне средине (у даљем тексту: министар) прописује методологију за израду пројеката санације и ремедијације, осим за пројекте експлоатације минералних сировина који су уређени посебним прописима.

Заштићена природна добра

Члан 17

Заштићена природна добра користе се и унапређују на начин који омогућава њихово трајно очување и унапређивање, у складу са законом којим се уређује заштита природе.

У заштићеном природном добру не могу се обављати активности којима се угрожава капацитет животне средине, природна равнотежа, биодиверзитет, хидрографске, геоморфолошке, геолошке, културне и пејзажне вредности или на било који начин деградира квалитет и својства природног добра.

Коришћење и заштита јавних природних добара

Члан 18

Јавна природна добра, као добра од општег интереса, користе се на начин и под условима којима се омогућава развој и трајност њихових природних, физичких, здравствених или естетских вредности у складу са прописима.

Коришћење простора

Члан 19

Развојним и просторним планом утврђују се зоне изградње на одређеним локацијама зависно од капацитета животне средине и степена оптерећења, као и циљева изградње унутар одређених делова на тим локацијама.

У појединим зонама у којима је утврђена заштитна удаљеност или подручје, дозвољено је обављање активности на начин утврђен посебним прописима у складу са природом оптерећивања животне средине.

Јавне зелене површине

Члан 20

Јавне зелене површине у насељеним местима и пределима обухваћеним просторним и урбанистичким плановима подижу се и одржавају на начин који омогућава очување и унапређивање природних и створених вредности.

Ако се због изградње објекта униште јавне зелене површине, оне се морају надокнадити под условима и на начин који одређује јединица локалне самоуправе.

Општи услови заштите, начин подизања и одржавања, обнове уништених јавних зелених површина и вођења података о јавним зеленим површинама уређују се посебним законом.

2. Заштита природних вредности

Интегрисана заштита

Члан 21

Заштита природних вредности остварује се спровођењем мера за очување њиховог квалитета, количина и резерви, као и природних процеса, односно њихове међузависности и природне равнотеже у целини.

Заштита тла и земљишта

Члан 22

Заштита земљишног простора (земљишта) и његовог одрживог коришћења остварује се мерама системског праћења квалитета земљишта, праћењем индикатора за оцену ризика од деградације земљишта, као и спровођењем ремедијационих програма за отклањање последица контаминације и деградације земљишног простора, било да се они дешавају природно или да су узроковани људским активностима.

Приликом промене носиоца права коришћења земљишта, корисник земљишта чије право коришћења престаје, а чија делатност је утицала, односно могла да утиче или омета природне функције земљишта, дужан је да изради извештај о стању земљишта.

Програм системског праћења квалитета земљишта, индикаторе за оцену ризика од деградације земљишта и методологију за израду ремедијационих програма из става 1. овог члана прописује Влада.

Министар прописује садржину и методологију израде извештаја о стању земљишта из става 2. овог члана.

Заштита вода

Члан 23

Воде се могу користити и оптерећивати, а отпадне воде испуштати у воде уз примену одговарајућег третмана, на начин и до нивоа који не представља опасност за природне процесе или за обнову квалитета и количине воде и који не умањује могућност њиховог вишенаменског коришћења.

Заштита и коришћење вода остварује се у оквиру интегралног управљања водама предузимањем и спровођењем мера за очување површинских и поцемних вода и њихових резерви, квалитета и количина, као и заштитом у складу са посебним законом.

Ради заштите и очувања количина и квалитета поцемних резерви вода врше се детаљни истражни радови, као и израда биланса резерви поцемних вода.

Заштита вода остварује се предузимањем мера систематског и контролног праћења квалитета вода, смањивањем загађивања вода загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности и предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за њихово пречишћавање, како би се спречило уношење у воде опасних, отпадних и других штетних материја, као и праћењем утицаја загађених вода на здравље људи, животињски и биљни свет и животну средину. Заштита вода обухвата и заштиту вода од утицаја прекограничног загађења, тако да се обезбеђује очување вода у целини.

Заштита ваздуха

Члан 24

Заштита ваздуха остварује се предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности и предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за смањење емисије, праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи и животну средину. Мере заштите ваздуха обезбеђују очување атмосфере у целини са свим њеним процесима и климатским обележјима.

Заштита и очување шума

Члан 25

Ради заштите и унапређивања шумских екосистема шумама се газдује тако да се обезбеђује рационално управљање шумама, очување генетског фонда, побољшање структуре и остваривање приоритетних функција шума.

Државни органи, власници и корисници шума дужни су да предузимају потребне мере за очување и одрживо коришћење шума, мере обнављања, подизања и њиховог унапређивања, као и контроле и заштите шума у случају прекограничног загађивања.

Очување биосфере и заштита биодиверзитета

Члан 26

Очување биосфере обухвата заштиту организама, њихових заједница и станишта, укључујући и очување природних процеса и природне равнотеже унутар екосистема, уз обезбеђивање њихове одрживости.

Биодиверзитет и биолошки ресурси штите се и користе на начин који омогућава њихов опстанак, разноврсност, обнављање и унапређивање у случају нарушености.

Заштита биодиверзитета, коришћење биолошких ресурса, генетички модификованих организама и биотехнологије врши се на основу овог закона и посебног закона, као и обавеза преузетих међународним уговорима.

Заштита и коришћење флоре и фауне

Члан 27

Ради заштите биодиверзитета и биолошких ресурса, односно аутохтоних биљних и животињских врста и њихово распрострањање, Министарство, други надлежни органи и организације контролишу уношење и гајење биљних и животињских врста страног порекла.

Забрањено је узнемиравати, злостављати, озлеђивати и уништавати дивљу фауну и разарати њена станишта.

Забрањено је уништавати, кидати или на други начин пустошити дивљу флору, односно уништавати и разарати њена станишта.

Одређене врсте дивље флоре и фауне, њихови развојни облици и делови могу се сакупљати и стављати у промет на начин и под условима утврђеним у дозволи коју издаје Министарство, по претходно прибављеном мишљењу организације надлежне за заштиту природе.

Правно лице, односно предузетник које врши промет врста дивље флоре и фауне дужно је да плаћа накнаду.

Висина накнаде из става 5. овог члана утврђује се актом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне који доноси Влада.

Средства остварена од накнаде из става 6. овог члана приход су буџета Републике и користе се наменски за заштиту и унапређивање животне средине у складу са овим законом.

Промет угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне

Члан 28

Увоз и извоз угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова врши се под условом да увоз, односно извоз није забрањен, односно да извезена количина или број примерака угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне неће угрозити опстанак

те врсте у Републици Србији, као и под другим условима прописаним законом, на основу дозволе коју издаје Министарство.

Транзит угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова врши се под условом да је издата извозна дозвола.

Уз захтев за издавање дозволе за увоз и извоз из става 1. овог члана подносилац захтева прилаже:

- 1) мишљење овлашћене научне и стручне организације да се извозом угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне у траженој количини или броју примерака неће угрозити опстанак те врсте у Републици Србији;
- 2) изјаву увозника, односно извозника у које сврхе ће се користити примерак врсте;
- 3) другу прописану документацију.

Министар надлежан за послове заштите животне средине (у даљем тексту: министар) одређује научне и стручне организације које дају стручне оцене да се извозом угрожене и заштићене врсте дивље флоре и фауне у траженој количини или броју примерака неће угрозити опстанак те врсте у Републици Србији.

Министар ближе прописује документацију која се подноси уз захтев из става 3. овог члана, садржину и изглед дозволе.

Министарство води регистар издатих дозвола на прописан начин.

Опасне материје

Члан 29

Управљање опасним материјама врши се под условима и на начин којим се обезбеђује смањење ризика од њихових опасних својстава по животну средину и здравље људи и то у процесу производње, складиштења, коришћења и одлагања.

Правно и физичко лице које управља опасним материјама дужно је да планира, организује и предузима све потребне превентивне, заштитне, сигурносне и санационе мере којима се ризик по животну средину и здравље људи своди на најмању могућу меру.

Министар, у сарадњи са министрима надлежним за здравље, безбедност на раду, рударство и енергетику и унутрашње послове прописује ближе услове које морају да испуњавају складишта опасних материја, као и упутство о условима и начину складиштења опасних материја.

Управљање отпадом

Члан 30

Управљање отпадом спроводи се по прописаним условима и мерама поступања са отпадом у оквиру система сакупљања, транспорта, третмана и одлагања отпада, укључујући и напор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после њиховог затварања.

Власник отпада дужан је да предузме мере управљања отпадом у циљу спречавања или смањења настајања, поновну употребу и рециклажу отпада, издвајање секундарних сировина и коришћење отпада као енергента, односно одлагање отпада.

Заштита од буке и вибрација

Члан 31

Корисник извора буке може стављати у промет и употребљавати изворе буке по прописаним условима уз примену прописаних мера заштите којима се смањују емисије буке, односно употреба постројења, уређаја, машина, транспортних средстава и апарата који проузрокују буку.

Заштита од вибрација спроводи се предузимањем мера којима се спречава и отклања угрожавање животне средине од дејства механичких, периодичних и појединачних потреса изазваних људском делатношћу.

Заштита од зрачења

Члан 32

Заштита од зрачења спроводи се применом система мера којима се спречава угрожавање животне средине и здравље људи од дејства зрачења која потичу из јонизујућих и нејонизујућих извора и отклањају последице емисија које извори зрачења емитују или могу да емитују.

Правно и физичко лице може производити, вршити промет и користити изворе јонизујућих и нејонизујућих зрачења по прописаним условима и на прописан начин.

III МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. Превентивне мере

Планирање и изградња

Члан 33

Уређење простора, коришћење природних ресурса и добара одређено просторним и урбанистичким плановима и другим плановима (планови уређења и основе коришћења пољопривредног земљишта, шумске, водопривредне, ловнопривредне основе и програми унапређења рибарства на рибарским подручјима и други планови) заснива се на обавези да се:

1) природни ресурси и добра очувају и унапређују и у највећој мери обнављају, а ако су необновљиви да се рационално користе;

1а) обезбеди очување и одржавање значајних или карактеристичних обележја предела, унапређивање предела, њихово поновно успостављање и стварање, а која су од великог значаја за заштиту дивље флоре и фауне и њихових станишта;

- 2) обезбеди заштита и несметано остваривање функција заштићених природних добара са њиховом заштићеном околином и у највећој могућој мери очувају станишта дивљих биљних и животињских врста и њихове заједнице;
- 3) обезбеди очување изграђеног простора;
- 4) обезбеде услови за одмор и рекреацију човека;
- 5) одреде мере заштите животне средине;
- 6) прикаже постојеће стање по елементима из тач. 1), 2), 3) и 4) овог члана и планирано стање са мерама потребним да се планови остваре.

Министарство, орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе учествује у поступку припреме и доношења планова из става 1. овог члана, на начин одређен законом.

Просторно и урбанистичко планирање

Члан 34

У просторним и урбанистичким плановима обезбедиће се мере и услови заштите животне средине, а нарочито:

- 1) утврђивање посебних режима очувања и коришћења подручја заштићених природних добара, изворишта водоснабдевања, термалних и минералних изворишта, шума, пољопривредног земљишта, јавних зелених површина, рекреационих подручја и бања;
- 2) одређивање подручја угрожених делова животне средине (загађена подручја, подручја угрожена ерозијом и бујицама, експлоатацијом минералних сировина, плавна подручја и сл.) и утврђивање мера за санацију ових подручја;
- 2а) утврђивање мера интегрисане заштите и планирања предела које обухватају подручја изван заштићених природних добара, ради уређења дугорочне концепције, намене и организације предела и усклађивања вишенаменског коришћења простора које угрожава предео (пољопривреда, шумарство, водопривреда, рударство, енергетика, саобраћај, становање, рекреације и др.);
- 2б) утврђивање подручја у којима ће се дугорочно сачувати одговарајуће удаљености између објеката у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја у количинама које су веће од прописаних и стамбених подручја, јавних простора, као и подручја од посебног значаја, ради заштите живота и здравља људи и животне средине;
- 3) утврђивање мера и услова заштите животне средине према којима ће се користити простор намењен експлоатацији минералних сировина, односно вршити изградња индустријских и енергетских објеката, објеката за прераду и одлагање отпада, објеката инфраструктуре и других објеката чијом изградњом или коришћењем се може угрозити животна средина.

Услове за обезбеђење мера из става 1. овог члана даје Министарство, орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, на захтев органа надлежног за припрему и доношење плана, а на основу услова и мишљења надлежних стручних организација.

Стратешка процена утицаја на животну средину

Члан 35

Стратешка процена утицаја на животну средину врши се за стратегије, планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, инфраструктурних система, заштите природних и културних добара, биљног и животињског света и њихових станишта и др. и саставни је део плана, односно програма или основе.

Стратешка процена утицаја на животну средину мора бити усклађена са другим проценама утицаја на животну средину, као и са плановима и програмима заштите животне средине и врши се у складу са поступком прописаним посебним законом.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, у оквиру својих права и дужности, одређује врсте планова и програма за које се израђује стратешка процена утицаја.

Процена утицаја пројекта на животну средину

Члан 36

Процена утицаја пројекта на животну средину врши се за пројекте који се планирају и реализују у простору, укључујући промене технологије, реконструкцију, проширење капацитета или престанак рада који могу довести до значајног загађивања животне средине или представљају ризик по здравље људи.

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

Процена утицаја пројекта на животну средину је саставни део техничке документације без које се не може приступити извођењу пројекта и врши се у складу са поступком прописаним посебним законом.

Интегрисано спречавање и контрола загађивања

Члан 37

За рад нових и постојећих постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи и животну средину или материјална добра прибавља се интегрисана дозвола којом се обезбеђује спречавање и контрола загађивања животне средине.

Врсте активности и постројења, услови и поступак издавања интегрисане дозволе, напор и друга питања од значаја за интегрисано спречавање и контролу загађивања животне средине уређују се посебним законом.

Процена опасности од удеса

Члан 38

Оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја у прописаним количинама, дужан је да предузме све неопходне мере за спречавање хемијског удеса и ограничавања утицаја тог удеса на живот и здравље људи и животну средину у циљу стварања услова за управљање ризиком, у складу са овим законом.

2. Услови заштите животне средине

2.1. Захтеви у погледу квалитета животне средине и захтеви у погледу емисија

Граничне вредности

Члан 39

У Републици Србији утврђују се захтеви у погледу квалитета животне средине, односно граничне вредности нивоа загађујућих материја, буке, зрачења и енергије и граничне вредности њихових емисија у ваздух, воду и земљиште, укључујући и емисију из мобилних извора загађивања.

Јединствени нормативи утврђују се ради: контроле квалитета ваздуха, вода, земљишта, поступања са отпадом и хемикалијама, третмана отпадних вода, индустријског загађења и управљања ризиком, нивоа буке и вибрација и др.

Граничне вредности из става 1. овог члана утврђује Влада у складу са посебним прописима.

Услови за рад постројења и обављање активности

Члан 40

Изградња и рад постројења и обављање активности врши се ако су испуњени прописани захтеви емисије и нивоа загађујућих материја у медијумима животне средине, опреме и уређаја којима се смањује или спречава емисија загађујућих материја или енергије и обезбеђује њено очување, односно ако су предузете друге мере и радње за обезбеђивање прописаних услова заштите животне средине.

Загађујуће и опасне материје, отпадне воде или енергија испуштају се у ваздух, воду и земљиште на прописан начин и у количинама, односно концентрацијама или нивоима које нису изнад прописаних граничних вредности.

Превозна средства која се производе и/или пуштају у промет морају испуњавати услове у погледу емисије за мобилне изворе загађивања.

Ограничење ради постизања захтева

Члан 41

Ради постепеног испуњавања захтева у погледу емисија и нивоа загађујућих материја у медијумима животне средине из члана 39. овог закона и очувања природних вредности, Влада може, на одређено време, ограничити рад постројења и обављање активности на одређеном подручју.

Време на које Влада утврђује ограничења из става 1. овог члана одређује се у складу са прописаним граничним вредностима и Националним програмом заштите животне средине.

Упозорење јавности

Члан 42

Министарство обавештава јавност и доноси акт о увођењу посебних мера у случајевима непосредне опасности или прекорачења прописаних граничних вредности загађења.

Министар прописује критеријуме за доношење акта из става 1. овог члана и начин упозорења јавности.

Орган јединице локалне самоуправе доноси акт о увођењу посебних мера у случају из става 1. овог члана ако је загађење ограничено на територији јединице локалне самоуправе и нема утицаја на шире подручје.

Статус угрожене животне средине

Члан 43

Влада утврђује критеријуме за одређивање статуса угрожене животне средине и за утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију.

На основу критеријума из става 1. овог члана, статус угрожене животне средине и приоритете за санацију и ремедијацију за подручје од значаја за Републику Србију одређује Министарство, уз прибављено мишљење других надлежних органа, а за подручје од локалног значаја одређује јединица локалне самоуправе.

Јединица локалне самоуправе је дужна да прибави претходну сагласност Министарства на предлог акта којим се одређује статус угрожене животне средине и приоритети за санацију и ремедијацију за подручја од локалног значаја, а за подручја од локалног значаја на територији аутономне покрајине, сагласност надлежног органа аутономне покрајине.

2.2. Систем управљања заштитом животне средине

Укључивање у систем управљања и контроле заштите животне средине

Члан 44

У Републици Србији примењују се домаћи и међународни стандарди и прописи за управљање, сертификацију и регистрацију система управљања заштитом животне средине.

Правно и физичко лице може сертификовати систем управљања заштитом животне средине према СРПС-ИСО 14001, у складу са законом.

Правно и физичко лице може регистровати сертификован систем управљања заштитом животне средине ради укључивања у систем управљања и контроле заштите животне средине ЕУ (у даљем тексту: систем ЕМАС), у складу са овим законом.

Захтев за регистрацију у систем ЕМАС

Члан 45

У систем ЕМАС могу се укључити правна и физичка лица која у свом пословању испуњавају захтеве система управљања заштитом животне средине који се односе на утврђивање и вођење политике, планирање, спровођење, контролу и проверу система управљања и примене мера за његово унапређивање.

Ради испуњавања услова за успостављање система управљања заштитом животне средине и регистрације у систем ЕМАС правно и физичко лице дужно је да изради извештај о утицајима активности, производа и услуга на животну средину, организује и спроведе проверу усаглашености система управљања коју врши проверивач.

Регистрација у систем ЕМАС врши се на основу захтева правног и физичког лица који се подноси Министарству.

Уз захтев за регистрацију у систем ЕМАС, који се подноси на прописаном обрасцу, прилаже се:

- 1) изјава правног и физичког лица за укључивање у систем ЕМАС са прописаном садржином;
- 2) потврда акредитованог ЕМАС верификатора о тачности навода датих у изјави правног и физичког лица о испуњености услова заштите животне средине за укључивање у систем ЕМАС.

Одлуку о регистрацији доноси Министарство на основу поднете документације, као и на основу инспекцијске контроле о примени прописа о заштити животне средине.

Ближе услове за подношење захтева из става 4. овог члана, као и образац захтева прописује министар.

Правно и физичко лице плаћа накнаду за упис у регистар.

Висину накнаде за упис у регистар прописује Влада.

Упис у регистар врши се на период од три године и може се продужити на захтев правног и физичког лица.

Захтев за продужење регистрације подноси се најкасније 30 дана пре истека рока на који је упис извршен.

Провера испуњености услова правног и физичког лица уписаног у регистар врши се једном годишње.

Акредитација

Члан 46

Акредитација ЕМАС верификатора и контрола њихових активности врши се у складу са законом и другим прописима којима се уређује акредитација.

Акредитовани ЕМАС верификатор проверава испуњеност свих услова прописаних за правна и физичка лица која се укључују у систем ЕМАС или су део тог система.

Регистри система ЕМАС

Члан 47

Министарство води регистар правних и физичких лица укључених у систем ЕМАС.

Подаци из регистра ЕМАС су јавни.

Акредитационо тело које води регистар акредитованих верификатора система ЕМАС, дужно је да најмање једном месечно доставља Министарству податке из регистра, а на захтев Министарства доставља и податке у вези са поступком акредитације ЕМАС верификатора.

На захтев Министарства акредитовани ЕМАС верификатор доставља податке о резултатима проверавања система ЕМАС у правном и физичком лицу.

Министарство обезбеђује заштиту података из ст. 3. и 4. овог члана који представљају пословну тајну.

Министар прописује садржину, изглед и начин вођења регистра из става 1. овог члана.

Одбијање уписа и брисање из регистра

Члан 48

Министарство ће одбити захтев за упис у регистар ако правно и физичко лице не испуњава услове за укључење у систем ЕМАС.

Из регистра система ЕМАС брише се правно и физичко лице:

1) ако у прописаном року не поднесе захтев за продужење регистрације са попуњеном изјавом, образцем регистрације и доказом о уплаћеној накнади;

- 2) ако се утврди да правно и физичко лице не испуњава један или више услова за регистрацију;
- 3) ако је акредитационо тело доставило Министарству негативан извештај о контроли рада акредитованог оцењивача ЕМАС.

Министарство може у случају из става 2. овог члана одлучити да регистрацију правног и физичког лица суспендује на одређено време до испуњења услова за регистрацију.

Знак ЕМАС

Члан 49

Знак ЕМАС могу користити само правна и физичка лица која су регистрована у систем ЕМАС у случајевима и на начин утврђен у складу са законом.

Овлашћење за доношење прописа

Члан 50

Министар прописује:

- 1) захтеве за успостављање и спровођење система управљања заштитом животне средине;
- 2) садржину извештаја о утицајима активности, производа и услуга на животну средину;
- 3) садржину изјаве за укључивање у систем ЕМАС и доступност информација о систему ЕМАС јавности;
- 4) начин провере система ЕМАС унутар правног и физичког лица и садржај извештаја оцењивача;
- 5) садржину, изглед и употребу знака ЕМАС.

2.3. Захтеви квалитета за производе, процесе и услуге

Технологије, процеси, производи, полупроизводи, сировине

Члан 51

На територији Републике Србије може се примењивати домаћа или увезена технологија или процес, односно производити и стављати у промет производи ако испуњавају захтеве у погледу животне средине, односно захтеве квалитета производа или ако технологија, процес, производ, полупроизвод или сировина није забрањена у земљи извознику.

Министарство може, у случају сумње, наложити да се технологија, процес, производ, полупроизвод или сировина из става 1. овог члана оцени у односу на штетан утицај на животну средину и када је снабдевен прописаном исправом.

Оцену технологије, процеса, производа, полупроизвода или сировине из става 2. овог члана даје, у року од 30 дана од дана пријема захтева, акредитована стручна организација или стручна лица за поједине области.

Уређаји који служе за уклањање или пречишћавање загађујућих материја за које нису прописани домаћи стандарди могу се употребљавати ако је њихову ефикасност за те намене утврдила овлашћена стручна организација.

Министарство може забранити производњу и промет одређених производа и вршење одређених активности, на одређено време или на делу територије Републике Србије, односно аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе ради спречавања угрожавања животне средине или здравља људи.

Упозорење на декларацији

Члан 52

Произвођач или дистрибутер је обавезан да на декларацији сировине, полупроизвода или производа упозори на загађење животне средине и штету по људско здравље које производ или његово паковање узрокује или може узроковати.

Упозорење мора садржати упутство за употребу или руковање производом, састојцима и његовим паковањем у производњи, употреби и одлагању, у складу са важећим стандардима и прописима за руковање.

Еколошки знак

Члан 53

Еколошки знак утврђује се за производе намењене општој потрошњи, изузев производа за исхрану, пољопривредних и других производа добијених у складу са прописима којима се регулише органска производња, производња пића, производња фармацеутских производа и медицинске опреме који у поређењу са сличним производима мање загађују животну средину при производњи, пласману, промету, потрошњи и одлагању или су добијени рециклажом отпада.

Еколошки знак утврђује се и за производе и услуге који мање загађују животну средину.

За производе или услуге правно или физичко лице може добити право на коришћење еколошког знака ако се њиховом производњом, односно пружањем смањује:

- 1) потрошња енергетских ресурса;
- 2) емисија штетних и опасних материја;
- 3) производња отпада;
- 4) потрошња природних ресурса и др.

Министар прописује ближе услове, критеријуме и поступак за добијање права на коришћење еколошког знака, елементе, изглед и начин употребе еколошког знака за производе и услуге.

Додела и одузимање еколошког знака

Члан 54

Акт о додели права на коришћење еколошког знака доноси Министарство.

Право на коришћење еколошког знака се додељује за период до три године.

Захтев за добијање еколошког знака заинтересовано лице подноси Министарству.

Уз захтев се подноси доказ о испуњености услова из члана 53. овог закона.

Трошкове доделе права на коришћење еколошког знака сноси подносилац захтева.

Министар прописује висину трошкова из става 5. овог члана.

Право на коришћење еколошког знака одузима се ако производ или услуга престане да испуњава један од услова за доделу знака.

Признања и награде

Члан 55

Признања и награде за допринос заштити животне средине могу се доделити за:

- 1) спречавање загађивања животне средине;
- 2) најповољнија решења у производним поступцима у односу на животну средину;
- 3) развојне и истраживачке пројекте у заштити животне средине;
- 4) развој образовних програма за заштиту животне средине;
- 5) допринос појединаца за развој и унапређење заштите животне средине или за допринос у међународној сарадњи;
- 6) допринос стручних, других удружења и невладиних организација за развој и унапређење заштите животне средине;
- 7) допринос у области заштите природе.

Министар ближе прописује поступак и услове за доделу признања и награда.

3. Мере заштите од опасних материја

3.1. Промет

Члан 56

(Брисано)

Увоз, извоз и транзит отпада

Члан 57*

Забрањен је увоз опасног отпада.

Дозволу за увоз, извоз или транзит отпада издаје Министарство у складу са законом и другим прописима.

При подношењу захтева за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит из става 1. овог члана подносилац захтева прилаже документацију чију садржину прописује Министарство.

Министар прописује услове које морају да испуњавају стручне организације за испитивање отпада.

Министар одређује стручне организације из става 5. овог члана.

3.2. Заштита од хемијског удеса

Обавезе оператера

Члан 58

Оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја, у једнаким или већим количинама од прописаних, дужан је да достави Обавештење, односно изради Политику превенције удеса или Извештај о безбедности и План заштите од удеса, у зависности од количина опасних материја којима врши те активности и да предузме мере за спречавање хемијског удеса и ограничавања утицаја тог удеса на живот и здравље људи и животну средину, утврђене у тим документима.

Министар прописује листу опасних материја и њихове количине и критеријуме за одређивање врсте докумената које израђује оператер из става 1. овог члана.

Садржина Политике превенције удеса

Члан 58а

Политика превенције удеса садржи циљеве и принципе деловања оператера, ради контроле опасности од хемијског удеса.

Политика превенције удеса из става 1. овог члана мора да садржи довољно елемената пропорционалних опасностима од удеса на основу којих оператер може обезбедити висок степен заштите људи и животне средине од хемијског удеса.

Политику превенције удеса оператер је дужан да изради најкасније шест месеци по достављању Обавештења из члана 59. овог закона.

Министар ближе прописује садржину Политике превенције удеса.

Обавеза достављања обавештења

Члан 59

Оператер који је у обавези да изради Политику превенције удеса дужан је да Министарству, пре израде Политике превенције удеса, достави Обавештење о:

- 1) новом севесо постројењу, односно комплексу најмање три месеца пре почетка рада;
- 2) постојећем севесо постројењу, односно комплексу најкасније шест месеци од дана ступања на снагу овог закона;
- 3) постојећем севесо постројењу, односно комплексу чије су активности биле такве да су опасне материје биле присутне у количинама мањим од прописаних у случају повећања количина опасних материја до количина прописаних у члану 58. овог закона, најкасније три месеца од дана промене;
- 4) о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса, као и у случају модификације севесо постројења, односно комплекса односно свакој промени која може утицати на могућност настанка хемијског удеса.

Министар прописује садржину Обавештења из става 1. овог члана.

Садржина Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса

Члан 60

Извештај о безбедности садржи нарочито: информације о систему управљања и организације оператера у циљу спречавања хемијског удеса; опис локације на којој се налази севесо постројење, односно комплекс; опис севесо постројења, односно комплекса; анализу ризика од хемијског удеса и начин његовог спречавања; мере заштите и интервентне мере за ограничавање последица хемијског удеса; попис опасних материја и др.

План заштите од удеса садржи нарочито мере које се предузимају у оквиру севесо постројења, односно комплекса у случају хемијског удеса или у случају настанка околности које могу изазвати хемијски удес.

Извештај о безбедности и План заштите од удеса израђује оператер из члана 58. овог закона.

За израду докумената из става 3. овог члана може се ангажовати друго правно лице или предузетник ако је уписано у одговарајући регистар за обављање делатности пројектовања, инжењеринга и израде студија и анализа. У случају ангажовања другог правног лица или предузетника, у изради тих докумената мора учествовати лице стално запослено код оператера из члана 58. овог закона.

Оператер је дужан да размењује информације и да усклађује План заштите од удеса са Планом заштите од удеса који доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе, аутономне покрајине и Републике Србије.

Министар ближе прописује садржину и методологију израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса.

Достављање Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса

Члан 60а

Оператер из члана 58. овог закона дужан је да изради и достави Министарству Извештај о безбедности и План заштите од удеса:

- 1) за ново севесо постројење, односно комплекс најмање три месеца пре почетка рада;
- 2) за постојеће севесо постројење, односно комплекс најкасније у року од осамнаест месеци од дана ступања на снагу овог закона;
- 3) за постојеће севесо постројење, односно комплекс чије су активности биле такве да су опасне материје биле присутне у количинама мањим од прописаних, у случају повећања количина опасних материја до количина прописаних у члану 58. овог закона, најкасније шест месеци од дана промене.

Оператер из става 1. овог члана подноси захтев за давање сагласности на Извештај о безбедности и План заштите од удеса, заједно са тим документима.

Уз захтев из става 1. овог члана, оператер је дужан да достави доказ о уплаћеној административној такси.

Оператер је дужан да Извештај о безбедности периодично прегледа и по потреби ажурира:

- 1) најмање сваких пет година;
- 2) самоиницијативно или на захтев Министарства због нових чињеница до којих се дошло на основу анализе других хемијских удеса или избегнутих удеса.

У случају модификације процеса рада, промене природе или количине опасне материје или других промена, које могу утицати на опасност од настанка хемијског удеса, оператер мора одмах да изврши промене у Извештају о безбедности и Плану заштите од удеса и достави их Министарству, а у случају да се измене односе на модификацију постројења или складишта, пре спровођења тих модификација.

План заштите од удеса оператер је дужан да прегледа, тестира и по потреби ажурира најмање сваке три године.

Достављање информација из Плана заштите од удеса

Члан 60б

Оператер из члана 58. овог закона дужан је да обезбеди да се информација о безбедносним мерама и поступцима у случају хемијског удеса из Плана заштите од удеса достави свим правним лицима

и јавним установама (школе, болнице и др.), као и физичким лицима, која могу бити захваћена последицама хемијског удеса.

Информација из става 1. овог члана обавезно се ажурира сваке три године, а посебно у случају наступања околности из члана 60а став 5. овог закона.

Ажурирана информација из става 1. овог члана мора бити доступна јавности.

Период између два редовна достављања информација јавности не сме бити дужи од пет година.

Јавни увид, презентација и јавна расправа о Извештају о безбедности

Члан 60в

Оператер је дужан да обезбеди да Извештај о безбедности и списак опасних материја које су присутне у севесо постројењу, односно комплексу буде доступан јавности.

Надлежни орган обезбеђује јавни увид, организује презентацију и спроводи јавну расправу о Извештају о безбедности у поступку одлучивања о давању сагласности на Извештај о безбедности.

Подносилац Извештаја о безбедности може, по одобрењу надлежног органа, да не изнесе одређене делове извештаја на јавни увид и презентацију због чувања индустријске, комерцијалне и личне тајне, јавне безбедности или одбране земље.

Надлежни орган у року од седам дана од дана пријема Извештаја о безбедности обавештава подносиоца извештаја, заинтересоване органе и организације и јавност о времену и месту јавног увида, јавне презентације, као и јавне расправе о Извештају о безбедности.

Јавна расправа може се одржати најраније двадесет дана од дана обавештавања јавности.

Подносилац Извештаја о безбедности учествује у презентацији и јавној расправи.

На поступак јавног увида, презентације и јавне расправе о Извештају о безбедности сходно се примењује пропис о поступку јавног увида, презентације и јавне расправе о студији процене утицаја на животну средину.

Докази у Извештају о безбедности

Члан 60г

Оператер је дужан да у Извештају о безбедности докаже да је:

- 1) установио одговарајућу политику и утврдио систем за управљање безбедношћу ради њене примене;
- 2) препознао опасност од хемијског удеса и предузео потребне мере ради превенције настанка хемијског удеса, односно ограничавања последица тог удеса на људе и животну средину;

3) водио рачуна о безбедности и поузданости при пројектовању, изградњи, управљању и одржавању свих постројења и складишних простора, опреме и инфраструктуре које су повезане са опасностима од хемијског удеса;

4) прихватио и у Извештај о безбедности унео оправдане примедбе и предлоге јавности.

Докази у Плану заштите од удеса

Члан 60д

Оператер је дужан да у Плану заштите од удеса докаже да је:

- 1) предвидео и обезбедио спровођење свих неопходних мера за ограничавање и контролу хемијског удеса, ради ублажавања последица тог удеса на људе, животну средину и имовину;
- 2) предвидео и обезбедио начин достављања информација надлежним органима и широј јавности;
- 3) предвидео одговарајуће мере чишћења, санације и рекултивације животне средине након хемијског удеса;
- 4) обрадио довољно података за израду планова заштите од хемијског удеса на нивоу Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: екстерни планови).

Сагласност на Извештај о безбедности и План заштите од удеса

Члан 60ђ

Министарство даје сагласност на Извештај о безбедности, односно на План заштите од удеса о испуњености захтева из чл. 60г и 60д овог закона.

Министарство може тражити измене и допуне докумената из става 1. овог члана ако утврди да не садрже потребне податке.

Решење којим се забрањује рад или пуштање у рад севесо постројења

Члан 60е

У случају када нису испуњени услови за сагласност на документа из члана 60ђ овог закона, министар доноси решење којим се забрањује рад или пуштање у рад севесо постројења, односно комплекса или дела постројења, односно комплекса и складишног простора.

На решење из става 1. овог члана може се изјавити жалба.

Жалба не задржава извршење решења.

По жалби на првостепено решење одлучује Влада.

Именовање посебне радне групе

Члан 60ж

Ради оцене Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса министар у складу са прописима којима се уређује државна управа, може решењем именовати посебну радну групу - техничку комисију (у даљем тексту: техничка комисија).

Решењем из става 1. овог члана одређују се задаци, састав и руководилац, рок за извршење задатака и друга питања која су значајна за рад техничке комисије.

Техничка комисија без одлагања доставља Министарству мишљење о испуњености захтева из чл. 60г и 60д овог закона.

Председник техничке комисије именује се из реда запослених или постављених лица у Министарству.

За чланове техничке комисије могу бити именована лица са високом стручном спремом одговарајуће струке, односно смера и одговарајућим стручним резултатима, а из реда:

- запослених или постављених лица у Министарству;
- запослених или постављених лица у другим органима и организацијама;
- независних стручњака.

Чланови комисије не могу бити лица која су:

- учествовала у изради Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса;
- оснивач правног лица или предузетник који је израдио Извештај о безбедности и План заштите од удеса или запослени код тих лица;
- оператер или запослени код оператера.

Обавеза вођења евиденције

Члан 60з

На основу Извештаја о безбедности и Обавештења Министарство утврђује и води евиденцију о оператерима и севесо постројењима, односно комплексима са повећаном вероватноћом настанка хемијског удеса или са повећаним последицама тог удеса због њихове локације, близине сличних постројења или због врсте ускладиштених опасних материја.

Оператери из става 1. овог члана дужни су да размењују информације које су неопходне при изради Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, како би се у тим документима водило рачуна о природи и опсегу заједничке опасности од хемијског удеса.

О оператеру, односно севесо постројењу, односно комплексу из става 1. овог члана Министарство обавештава надлежне органе у складу са прописима којима се уређује заштита и спасавање, ради израде екстерних планова.

Регистар постројења и регистар пријављених удеса

Члан 60и

На основу Извештаја о безбедности и Обавештења Министарство води регистар постројења, као и регистар удеса који су пријављени.

Обавештавање о удесу

Члан 60ј

Оператер из члана 58. овог закона дужан је да одмах о хемијском удесу обавести Министарство, јединицу локалне самоуправе и органе надлежне за поступање у ванредним ситуацијама у складу са прописима којима се уређује заштита и спасавање, и то о: околностима везаним за хемијски удес, присутним опасним материјама, расположивим подацима за процену последица хемијског удеса за људе и животну средину и о предузетим хитним мерама.

Оператер из става 1. овог члана дужан је да обавести надлежне органе о накнадно прикупљеним подацима који утичу на раније утврђене чињенице и закључке.

Оператер из става 1. овог члана дужан је да у разумном року обавести надлежне органе о планираним мерама за отклањање средњорочних и дугорочних последица хемијског удеса и за спречавање настанка поновног удеса.

Оператер из става 1. овог члана дужан је да спроведе хитне, средњорочне и дугорочне мере отклањања последица хемијског удеса, као и да, након извршене анализе свих аспеката хемијског удеса, дВ препоруке за будуће превентивне мере.

Министарство врши наџор и контролу извршења обавеза оператера из ст. 1 - 4. овог члана.

Обавезе надлежних органа

Члан 61

Државни органи, органи аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, на основу надлежности из прописа којима се уређује заштита и спасавање, доносе екстерне планове, који су саставни део планова за реаговање у ванредним ситуацијама.

Обавештење о оператерима, односно севесо постројењима, односно комплексима чије активности могу изазвати хемијски удес са прекограничним ефектима

Члан 61а

Министарство на основу Извештаја о безбедности из члана 60. овог закона утврђује оператере и севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са

прекограничним ефектима и о томе обавештава у што краћем року, а најкасније када обавештава домаћу јавност, надлежни орган земље која може бити погођена последицама тог удеса.

Министарство води евиденцију о оператерима и севесо постројењима, односно комплексима из става 1. овог члана.

Ако надлежни орган друге земље сматра да обавештење из става 1. овог члана не садржи сва севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са последицама у његовој земљи тражиће од Министарства додатне податке.

Ако Министарство закључи да је захтев надлежног органа друге земље неоснован обавестиће га о свом ставу.

Ако се не постигне сагласност са надлежним органом заинтересоване земље ово питање решиће се у складу са међународним уговором који обавезује Републику Србију.

Министарство обавештава надлежни орган друге земље о свим битним чињеницама из Извештаја о безбедности о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним последицама, као и о свим битним чињеницама из Плана заштите од удеса тог постројења, односно комплекса.

Министар прописује поступак обавештавања, односно размене података о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним ефектима.

Обавеза достављања обавештења надлежног органа друге земље

Члан 61б

Обавештење добијено од надлежног органа друге земље о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу проузроковати хемијски удес са ефектима на територији Републике Србије, Министарство доставља домаћим органима чија је надлежност одређена прописима којима се уређује заштита и спашавање ради израде екстерних планова.

Обавештење у случају хемијског удеса или непосредне опасности од хемијског удеса који може проузроковати прекограничне ефекте, као и евентуална узајамна помоћ уређени су прописима о заштити и спашавању.

Изузеци од примене

Члан 61в

Одредбе члана 38. и чл. 58. до 61б овог закона неће се примењивати на: војна постројења; удесе изазване јонизујућим зрачењем; транспорт опасних материја у друмском, железничком, водном, ваздушном и морском саобраћају, односно транспорт изван комплекса обухваћених овим законом, укључујући утовар и истовар односно транспорт од и до других превозних средстава на доковима, пристаништима или ранжирним станицама; транспорт опасних материја цевоводима укључујући и пумпне станице, а изван севесо постројења, односно комплекса обухваћених овим законом; удесе

при истраживању и експлоатацији минералних сировина, осим ако се сировине хемијски и термички прерађују или складиште, а садрже опасне материје у прописаним количинама; локације депонија отпадних материја, изузев активних отпадних јаловишта укључујући вештачка језера, насипе и бране, које садрже опасне материје, а нарочито које потичу од хемијске и термичке обраде минерала.

Проглашавање стања угрожености

Члан 62

У случају удеса, зависно од његовог обима, унутар или ван постројења и процене последица које могу изазвати директну или одложену опасност по људско здравље и животну средину, проглашава се стање угрожености животне средине и обавештава јавност о предузетим мерама.

Стање угрожености животне средине из става 1. овог члана проглашава Министарство, односно орган аутономне покрајине, односно орган јединице локалне самоуправе.

За удесе са прекограничним ефектима стање угрожености животне средине проглашава Влада.

Предузимање санационих мера и супсидијарна одговорност

Члан 63

Ради спречавања даљег ширења загађења проузрокованог удесом, правно и физичко лице одмах предузима мере санације према плановима заштите о свом трошку.

Ако се накнадно утврди загађивач који је одговоран за удес, орган који је сносио трошкове отклањања последица загађивања животне средине захтева накнаду трошкова.

4. Програми и планови

Национални програм

Члан 64

Планирање и управљање заштитом животне средине обезбеђује се и остварује спровођењем Националног програма заштите животне средине (у даљем тексту: Национални програм) који доноси Влада на период од најмање десет година.

Национални програм из става 1. овог члана обезбеђује интегралну заштиту животне средине и садржи нарочито:

- 1) опис и оцену стања животне средине;
- 2) основне циљеве и критеријуме за спровођење заштите животне средине у целини, по областима и просторним целинама са приоритетним мерама заштите;
- 3) услове за примену најповољнијих привредних, техничких, технолошких, економских и других мера за одрживи развој и управљање заштитом животне средине;

- 4) дугорочне и краткорочне мере за спречавање, ублажавање и контролу загађивања;
- 5) носиоце, начин и динамику реализације;
- 6) средства за реализацију.

Национални програм реализује се акционим и санационим плановима које доноси Влада за период од пет година.

Министарство једанпут у две године, у сарадњи са другим надлежним министарствима, припрема извештај о реализацији Националног програма и подноси га Влади.

Национални програм објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Акциони план

Члан 65

Акциони план је краткорочни инструмент за имплементацију Националног програма.

Акционим планом разрађују се регулаторне и институционалне активности, активности мониторинга, студије, израда пројектне документације, економских и финансијских инструмената, информисање, образовање, руковођење и капиталне инвестиције.

Санациони план

Члан 66

Санациони план доноси се када загађење на одређеном простору превазилази ефекте мера које се предузимају, односно када је угрожен капацитет животне средине или постоји ризик од трајног нарушавања квалитета или штете у животној средини.

Санациони план Влада доноси у случају:

- 1) када ниво и обим деградације животне средине превазилази санационе могућности аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе;
- 2) када је одговорни субјект непознат, а загађеност животне средине изазива штетне последице преко граница Републике Србије;
- 3) када је одговорни субјекат ван јурисдикције Републике Србије, а загађеност животне средине изазива штетне последице на њеној територији;
- 4) када загађеност животне средине угрожава подручје од изузетног значаја за Републику Србију или на њему изазива штетне последице;
- 5) када је потребно предузети хитне и интервентне мере у ванредним случајевима.

Ако се накнадно утврди загађивач који је одговоран за загађивање, орган који је сносио трошкове санације животне средине захтева накнаду трошкова.

У случају прекорачења прописаних нивоа емисија и других активности које су довеле до деградације животне средине, загађивач је дужан да о свом трошку уради и реализује санациони план.

Садржина планова

Члан 67

Акциони и санациони планови садрже нарочито: стање, мере, процену утицаја на здравље људи у случају угрожене животне средине, носиоце, начин, динамику и средства за реализацију плана.

Акционе и санационе планове припрема Министарство са министарствима надлежним за одговарајућу област.

Програми и планови аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе

Члан 68

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе доносе програм заштите животне средине на својој територији, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са Националним програмом и плановима из чл. 65. и 66. овог закона и својим интересима и специфичностима.

Две или више јединица локалне самоуправе доносе заједнички програм заштите животне средине ради смањења негативних утицаја на животну средину или из разлога економичности (заједничко управљање отпадом, отпадним водама и сл.).

IV ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. Мониторинг

Обезбеђење мониторинга

Члан 69

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине.

Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у складу са програмом из става 3. овог члана.

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга.

Садржина и начин вршења мониторинга

Члан 70

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Члан 71

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС-ИСО стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Члан 72

Оператер постројења, односно комплекса које представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и других појава које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Члан 73

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга из чл. 70. и 72. овог закона достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

2. Информациони систем и начин достављања података

Информациони систем

Члан 74

Ради ефикасног идентификовања, класификовања, обраде, праћења и евиденције природних вредности и управљања животном средином у Републици Србији успоставља се и води информациони систем заштите животне средине (у даљем тексту: информациони систем).

Информациони систем обезбеђује формирање, класификовање, одржавање, презентацију и дистрибуцију нумеричких, описних и просторних база података о: квалитету медијума животне средине, праћењу стања и заштити животне средине, законодавним, административним и организационим и стратешким мерама, научно-техничким информацијама о планским мерама превенције и размену информација са другим информационим системима и др.

Информациони систем води Агенција за заштиту животне средине.

Информациони систем обезбеђује приступ другим информационим системима и хармонизацију свих релевантних информација и података на националном и међународном нивоу.

Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност.

Регистри извора загађивања животне средине

Члан 75

Ради праћења квалитативних и квантитативних промена у животној средини и предузимања мера заштите у животној средини воде се национални и локални регистри извора загађивања животне средине у складу са овим законом.

Национални регистар извора загађивања животне средине води Агенција за заштиту животне средине.

Локални регистар извора загађивања животне средине води надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Министар по прибављеном мишљењу министра надлежног за послове водопривреде и рударства и енергетике, прописује методологију за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологију за врсте, начине и рокове прикупљања података.

Загађивач је дужан да о свом трошку доставља прописане податке на начин и у роковима утврђеним у складу са законом.

3. Извештај о стању животне средине

Извештај о стању животне средине

Члан 76

Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици Србији.

Агенција за заштиту животне средине израђује извештај из става 1. овог члана на основу прикупљених података и информација најкасније до 31. маја текуће године за претходну годину.

Надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да Агенцији за заштиту животне средине тромесечно доставља податке за израду извештаја из става 1. овог члана и то за прво, друго и треће тромесечје најкасније у року од два месеца по истеку тромесечја, а за последње тромесечје до 31. јануара.

Извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Садржај извештаја о стању животне средине

Члан 77

Извештај из члана 76. овог закона садржи нарочито податке о:

- 1) стању и променама стања у животној средини на основу података и информација добијених праћењем одговарајућих индикатора;
- 2) спровођењу Стратегије, Националног програма и акционих планова;
- 3) санационим плановима и другим предузетим мерама;
- 4) финансирању система заштите животне средине;
- 5) (брисана)
- 6) другим подацима значајним за управљање природним вредностима и заштитом животне средине.

V ИНФОРМИСАЊЕ И УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ

Приступ информацијама

Члан 78

Државни органи, органи аутономне покрајине, органи јединице локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга нивоа загађујуће материје и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са овим законом и другим прописима.

Јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

Достављање информација на захтев

Члан 79

Информације које се односе на заштиту животне средине надлежни орган доставља подносиоцу захтева у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Ако су информације из става 1. овог члана обимне или би њихова припрема захтевала дужи временски период, рок за достављање је 60 дана од дана подношења захтева.

Трошкове достављања информација из става 1. овог члана сноси подносилац захтева.

Министар прописује висину трошкова из става 3. овог члана, у зависности од обима и природе информација.

Одбијање захтева за достављање информација

Члан 80

Захтев за достављање информација које се односе на заштиту животне средине може бити одбијен ако би њихово објављивање негативно утицало на:

- 1) поверљивост рада државних органа када је она предвиђена законом;
- 2) међународне односе, одбрану земље и јавну безбедност;
- 3) рад правосудних органа;
- 4) поверљивост комерцијалних и индустријских података када је таква поверљивост предвиђена законом, осим информација о емисијама које угрожавају животну средину;
- 5) права интелектуалне својине;
- 6) поверљивост личних података, односно досијеа када је она предвиђена законом;

7) интересе трећих лица која поседују информације, а која нису обавезна да их пруже, односно нису сагласна са њиховим објављивањем;

8) заштиту животне средине на коју се таква информација односи, као што је локација ретких врста дивље флоре и фауне.

Учешће јавности у одлучивању

Члан 81

Јавност има право да, у складу са законом, учествује у поступку доношења одлука о:

- 1) стратешкој процени утицаја планова и програма на животну средину;
- 2) процени утицаја пројеката чија реализација може довести до загађивања животне средине или представља ризик по животну средину и здравље људи;
- 3) одобравању рада нових, односно постојећих постројења.

Учешће јавности у погледу стратешке процене утицаја обезбеђује се у оквиру излагања просторног и урбанистичког плана, односно другог плана или програма из члана 35. овог закона на јавни увид.

Учешће јавности у одлучивању о процени утицаја пројеката на животну средину спроводи се у оквиру јавне презентације пројекта и јавне расправе.

Учешће јавности у одлучивању о пуштању у рад нових, односно постојећих постројења спроводи се у току издавања дозволе за интегрисано спречавање и контролу загађивања.

Заинтересована јавност се преко јавног огласа обавештава о поступку доношења одлука и учествује у поступку достављањем мишљења, коментара и сугестија надлежном органу и благовремено се обавештава о донетој одлуци.

Право на правду

Члан 81а

Заинтересована јавност у поступку остваривања права на здраву животну средину као странка има право да покреће поступак преиспитивања одлуке пред надлежним органом, односно судом, у складу са законом.

Ограничење учешћа јавности у одлучивању

Члан 82

Влада може ради заштите интереса одбране и безбедности земље ограничити учешће јавности у доношењу одлука из члана 81. овог закона.

VI ЕКОНОМСКИ ИНСТРУМЕНТИ

Финансирање заштите животне средине

Члан 83

Република Србија, односно аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, у оквиру својих овлашћења обезбеђују финансирање и остваривање циљева заштите животне средине, у складу са овим законом.

Средства за заштиту животне средине могу се обезбеђивати и путем донација, кредита, средстава међународне помоћи, средстава страних улагања намењених за заштиту животне средине, средстава из инструмената, програма и фондова ЕУ, УН и међународних организација.

1. Врсте економских инструмената

1.1. Накнада за коришћење природних вредности

Члан 84

Корисник природне вредности плаћа накнаду за коришћење природних вредности и сноси трошкове санације и рекултивације деградираног простора, у складу са посебним законом.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана, приход су буџета Републике и буџета аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, у складу са посебним законом.

1.2. Накнада за загађивање животне средине

Члан 85

Загађивач је дужан да плаћа накнаду за загађивање животне средине.

Критеријуми за одређивање накнаде из става 1. овог члана су:

- 1) врста, количина или особине емисија из појединог извора;
- 2) врста, количина или особине емисија произведеног или одложеног отпада;
- 3) садржај материја штетних по животну средину у сировини, полупроизводу и производу.

Обвезник плаћања накнаде из става 1. овог члана (у даљем тексту: обвезник) је свако лице које узрокује загађење животне средине емисијама, односно отпадом или производи, користи или ставља у промет сировине, полупроизводе или производе који садрже материје штетне по животну средину.

Влада ближе одређује врсту загађивања, критеријуме за обрачун накнаде и обвезнике, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана у висини од 60% приход су буџета Републике Србије, а у висини од 40% приход су буџета јединице локалне самоуправе.

Средства из става 5. овог члана користе се наменски за заштиту и унапређивање животне средине према програмима, односно акционим и санационим плановима који се доносе у складу са овим законом и посебним законима.

Подручја од посебног интереса

Члан 85а

На предлог министарства надлежног за питања животне средине, Влада утврђује подручја од посебног државног интереса у области заштите животне средине.

Влада прописује критеријуме за утврђивање подручја од посебног државног интереса из става 1.

Висину и начин плаћања накнаде за загађивање животне средине у подручјима из става 1. овог члана утврђује Влада.

Средства остварена од накнаде из става 3. овог члана у висини 80% приход су буџета Републике Србије, а у висини 20% приход су јединице локалне самоуправе и користе се наменски

за заштиту и унапређивање животне средине у складу са програмима, односно акционим и санационим плановима који се доносе у складу са овим законом и посебним законима.

Повраћај, ослобађање или смањење накнаде за загађивање животне средине

Члан 86

Обвезник има право на повраћај већ плаћене накнаде за загађивање животне средине, односно ослобађање или смањење плаћања накнаде, ако средства користи за спровођење мера за прилагођавање прописаним граничним вредностима или спроводи друге мере којима доприноси смањењу загађивања животне средине испод прописаног нивоа.

Влада ближе утврђује мерила и услове за повраћај, ослобађање или смањење плаћања накнаде.

Министар одлучује о праву из става 1. овог члана у складу са прописаним мерилима и условима.

Накнада за заштиту и унапређивање животне средине

Члан 87

Јединица локалне самоуправе може, из оквира својих права и дужности, прописати накнаду за заштиту и унапређивање животне средине.

Накнаду из става 1. овог члана својим актом прописује скупштина јединице локалне самоуправе.

Накнада из става 1. овог члана прописује се по основу:

1) коришћења стамбених и пословних зграда, станова и пословних просторија за становање, односно обављање пословне делатности, као и за коришћење земљишта за обављање редовне делатности (у даљем тексту: непокретност),

- 2) обављања одређених активности које утичу на животну средину, а које одређује Влада;
- 3) транспорта нафте и нафтних деривата, као и сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја из индустрије или за индустрију на територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине на подручју од значаја за Републику Србију.

Обвезници плаћања накнаде по основу из става 3. тачка 1) овог члана су имаоци права својине на непокретности, односно закупци ако се непокретности користе по основу права закупа, а висина накнаде се одређује према површини непокретности и плаћа се месечно до износа који не може бити већи од износа прописаног у складу са овим законом.

Обвезници плаћања накнаде по основу из става 3. тачка 2) овог члана су правна лица и предузетници, који обављају одређене активности.

Обвезници плаћања накнаде из става 3. тачка 3) овог члана су власници теретних возила, односно правна и физичка лица која обављају транспорт нафте и нафтних деривата, као и сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја из индустрије или за индустрију на

територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине на подручју од значаја за Републику Србију.

Влада ближе прописује критеријуме за утврђивање накнаде из става 1. овог члана, као и највиши износ те накнаде.

Јединица локалне самоуправе актом из става 2. овог члана утврђује висину, рокове, обвезнике, начин плаћања накнаде и олакшице за одређене категорије обвезника плаћања, а у складу са утврђеним критеријумима из става 7. овог члана.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе је дужан да прибави мишљење Министарства на предлог акта из става 2. овог члана.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана користе се, преко буџетског фонда, наменски за заштиту и унапређење животне средине према усвојеним програмима коришћења средстава буџетског фонда, односно локалним акционим и санационим плановима, у складу са стратешким документима који се доносе на основу овог закона и посебних закона.

Јединица локалне самоуправе не може прописивати накнаде које су прописане на основу чл. 84, 85. и 85а овог закона.

Обезбеђење плаћања накнада

Члан 88

У погледу плаћања накнаде из чл. 84, 85. и 87. овог закона, за обрачун камате за доцњу у плаћању, принудну наплату и остало што није посебно прописано овим законом, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује порески поступак.

1.3. Средства буџета и међународне финансијске помоћи

Коришћење средстава

Члан 89

Финансирање из наменских средстава буџета и средстава међународне финансијске помоћи врши се преко Фонда за заштиту животне средине, у складу са овим законом.

1.4. Фонд за заштиту животне средине

Оснивање Фонда

Члан 90

Ради обезбеђивања финансијских средстава за подстицање заштите и унапређивања животне средине у Републици Србији оснива се Фонд за заштиту животне средине (у даљем тексту: Фонд).

Фонд има својство правног лица са јавним овлашћењима.

Седиште Фонда је у Београду.

Чл. 91-99**

(Престало да важи)

Фондови покрајине и локалне самоуправе

Члан 100

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у обавези су да отворе буџетски фонд у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Накнаде остварене по основу чл. 85. и 85а и 87. овог закона приход су буџетског фонда из става 1. овог члана.

Средства буџетског фонда користе се наменски, за финансирање акционих и санационих планова у складу са Националним програмом, односно за финансирање програма и планова аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе из члана 68. овог закона.

Средства буџетског фонда користе се на основу утврђеног програма коришћења средстава буџетског фонда који доноси надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да прибави сагласност Министарства на предлог програма коришћења средстава буџетског фонда из става 1. овог члана.

Извештај о коришћењу средстава остварених по основу накнаде из чл. 85, 85а и 87. овог закона, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, достављају Министарству најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину, односно на захтев Министарства.

1.5. Економске подстицајне мере

Врсте подстицајних мера

Члан 101

За правна и физичка лица која примењују технологије, производе и стављају у промет производе чији је утицај повољнији од других сличних, односно који користе обновљиве изворе енергије (сунце, ветар, биогаз и др.), опрему и уређаје који непосредно служе заштити животне средине, могу се утврдити пореске, царинске и друге олакшице или ослобађања од обавезе плаћања, под условима и на начин утврђен посебним законом.

За потрошаче који организовано враћају коришћене и неупотребљиве уређаје или њихове делове, производе или њихову амбалажу, произвођаче који обезбеде њихову рециклажу или уклањање, односно смањују негативни утицај својих активности на животну средину на други организован начин, могу се утврдити посебне подстицајне мере у виду субвенција, депозита и његовог рефундирања, под условима и на начин утврђен посебним законом.

VII ОДГОВОРНОСТ ЗА ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Обавезе правних и физичких лица

Члан 102

Правно и физичко лице дужно је да у обављању своје активности обезбеди заштиту животне средине, и то:

- 1) применом и спровођењем прописа о заштити животне средине;
- 2) одрживим коришћењем природних ресурса, добара и енергије;
- 3) увођењем енергетски ефикаснијих технологија и коришћењем обновљивих природних ресурса;
- 4) употребом производа, процеса, технологија и праксе који мање угрожавају животну средину;
- 5) предузимањем мера превенције или отклањања последица угрожавања и штете по животну средину;
- 6) вођењем евиденције на прописани начин о потрошњи сировина и енергије, испуштању загађујућих материја и енергије, класификацији, карактеристикама и количинама отпада, као и о другим подацима и њихово достављање надлежним органима;
- 7) контролом активности и рада постројења који могу представљати ризик или проузроковати опасност по животну средину и здравље људи;
- 8) другим мерама у складу са законом.

Мере заштите животне средине из става 1. овог члана правно и физичко лице обавља самостално или преко овлашћене организације.

Одговорност за загађивање

Члан 103

Загађивач који проузрокује загађење животне средине одговара за насталу штету по начелу објективне одговорности.

За загађивање животне средине одговорно је и правно и физичко лице које је незаконитим или неправилним деловањем омогућило или допустило загађивање животне средине.

Обавеза загађивача

Члан 104

Загађивач који својим чињењем или нечињењем проузрокује загађивање животне средине дужан је да, без одлагања, предузме мере утврђене планом заштите од удеса и санационим планом, односно да предузме неопходне мере ради смањења штета у животној средини или уклањања даљих ризика, опасности или санације штете у животној средини.

Ако штета нанета животној средини не може да се санира одговарајућим мерама, лице које је проузроковало штету одговорно је за накнаду у висини вредности уништеног добра.

Одговорност за штету

Члан 105

Загађивач је одговоран за штету нанету животној средини и простору и сноси трошкове процене штете и њеног уклањања, а нарочито:

- 1) трошкове хитних интервенција предузетих у време настанка штете, а неопходних за ограничавање и спречавање ефеката штете по животну средину, простор и здравље становништва;
- 2) директне и индиректне трошкове санације, установљавања новог стања или обнављања претходног стања животне средине и простора, као и мониторинг ефеката санације и ефеката штете по животну средину;
- 3) трошкове спречавања настанка исте или сличне штете по животну средину и простор;
- 4) трошкове накнаде лицима директно угроженим штетом по животну средину и простор.

Загађивач је дужан да пружи финансијске или друге врсте гаранција за обезбеђење плаћања накнаде трошкова из става 1. овог члана, у току и после обављања активности.

Влада прописује врсту гаранција из става 2. овог члана, висину средстава и време трајања гаранције коју обезбеђују загађивачи.

Обавеза осигурања

Члан 106

Загађивач чије постројење или активност представља висок степен опасности по здравље људи и животну средину мора се осигурати од одговорности за случај штете причињене трећим лицима услед удеса.

Накнада штете

Члан 107

Свако ко претрпи штету има право на накнаду штете.

Захтев за накнаду штете може се поднети непосредно загађивачу или осигуравачу, односно финансијском гаранту загађивача код кога је настао удес, ако такав осигуравач, односно финансијски гарант постоји.

Ако је више загађивача одговорно за штету нанету животној средини, а удео појединих загађивача није могуће одредити, трошкове сnose солидарно и посебно.

Покретање поступка за накнаду штете застарева за три године од када је оштећеник сазнао за штету и учиниоца штете. У сваком случају ово потраживање застарева за 20 година од када је штета настала.

Поступак пред судом за накнаду штете је хитан.

Република Србија задржава право на накнаду штете ако нема других лица која имају то право.

Сходна примена закона

Члан 108

На питања о одговорности за штете нанете животној средини која нису посебно уређена овим законом примењују се општа правила Закона о облигационим односима.

VIII НАДЗОР

Инспекцијски надзор

Члан 109

Надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство, ако овим законом није другачије прописано.

Инспекцијски надзор врши Министарство преко инспектора за заштиту животне средине (у даљем тексту: инспектор) у оквиру делокруга утврђеног овим законом.

Аутономна покрајина врши инспекцијски надзор над извршавањем послова поверених овим законом и прописа донетих на основу овог закона.

Јединица локалне самоуправе врши инспекцијски надзор над извршавањем послова поверених овим законом и прописа донетих на основу овог закона.

Надзор над радом

Члан 109а

Министарство врши надзор над радом Агенције за заштиту животне средине, органа надлежних за заштиту животне средине аутономне покрајине и надлежних органа јединице локалне самоуправе, као и овлашћених правних лица, у вршењу поверених послова.

Права и дужности инспектора

Члан 110

У вршењу инспекцијског надзора инспектор има право и дужност да утврђује:

- 1) да ли се управљање, односно одрживо коришћење и заштита природних ресурса и добара врши према стратешким документима и условима и мерама утврђеним у складу са овим законом;
- 2) да ли се сакупљање или стављање у промет дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова врши у складу са прописаним условима;
- 3) да ли се увоз, извоз и транзит угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова врши у складу са прописаним условима;
- 4) да ли се спроводе мере и услови заштите животне средине у планирању и изградњи;
- 5) да ли су испуњени захтеви квалитета животне средине и емисије;
- 6) да ли су испуњени услови за рад постројења и обављање активности;
- 7) да ли су испуњени услови за укључивање у систем ЕМАС, односно поступање правног и физичког лица укљученог у систем ЕМАС у складу са прописаним условима;
- 8) да ли се знак ЕМАС користи на прописан начин;
- 9) да ли се домаће или увезене технологије или процеси примењују, односно производња и стављање у промет производа, полупроизвода и сировина врши у складу са прописаним нормама заштите животне средине;
- 10) да ли се примењују прописане забране производње и промета одређених производа и вршења одређених активности;
- 11) да ли се еколошки знак за производе, процесе или услуге користи на прописан начин;
- 12) да ли се увоз и извоз супстанци које оштећују озонски омотач врши у складу са овим законом;
- 13) да ли се увоз, извоз и транзит отпада врши у складу са овим законом;

14) да ли се са опасним материјама у производњи, употреби, промету, преради, складиштењу и одлагању поступа у складу са прописаним мерама;

14а) да ли оператер има прописана документа и да ли предузима мере за спречавање хемијског удеса и ограничавања утицаја тог удеса на живот и здравље људи и животну средину утврђене тим документима;

15) да ли се спроводе Национални програм, акциони и санациони планови;

16) да ли се спроводи мониторинг стања животне средине;

17) да ли се води информациони систем и регистар извора загађивања животне средине;

18) да ли се средства фонда наменски користе;

19) да ли се спроводе обавезе из ратификованих међународних уговора у области заштите животне средине;

19а) идентитет субјекта надзора и других лица на основу личне карте, пасоша и других исправа;

20) да ли се спроводе друге прописане мере и услови заштите животне средине.

Контролу увоза, извоза или транзита из става 1. овог члана врши повремено републички инспектор на граници.

Овлашћења инспектора

Члан 111

У вршењу послова из члана 110. овог закона инспектор је овлашћен да:

1) нареди у одређеном року отклањање неправилности у спровођењу мера заштите, рекултивације и санације животне средине при коришћењу природних ресурса и добара;

2) забрани коришћење или употребу природних ресурса и добара без одобрења или противно одобрењу и наложи санацију, односно предузимање других одговарајућих мера заштите;

3) забрани уношење и гајење флоре и фауне иностраног порекла ради слободног насељавања у природи, а које би могле угрозити аутохтоне врсте и њихово распрострањење;

4) забрани уништавање или оштећивање дивље флоре и фауне и њихових станишта;

5) забрани сакупљање или стављање у промет дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова без дозволе;

6) забрани увоз и извоз угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова чији је промет забрањен међународним уговорима;

7) забрани увоз и извоз угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне, њихових развојних облика и делова чији је промет дозвољен ако се врши без дозволе;

- 8) забрани изградњу и употребу постројења, односно комплекса и обављање активности ако нису испуњени прописани захтеви и нормативи у погледу емисије и нивоа загађујућих материја, ако немају одговарајућу и исправну опрему и уређаје којима се смањује или спречава емисија загађујућих материја или енергије или ако нису предузете друге мере и услови заштите животне средине;
- 9) забрани производњу и промет превозних средстава која не испуњавају услове у погледу емисије за мобилне изворе загађивања;
- 10) забрани испуштање загађујућих и опасних материја, отпадних вода или енергије у ваздух, воду и земљиште на начин и у количинама, односно концентрацијама или нивоима изнад прописаних;
- 11) забрани коришћење знака ЕМАС супротно одредбама овог закона;
- 12) забрани рад, употребу или коришћење технологије, технолошког процеса, које по одредбама овог закона нису дозвољене;
- 13) забрани употребу или коришћење производа, полупроизвода или сировина које по одредбама овог закона нису дозвољене;
- 14) наложи да се у случају сумње одређена технологија, складиштење, технолошки процес, производ, полупроизвод или сировина испитају у погледу могућег штетног утицаја на животну средину и привремено забрани њихову употребу или коришћење док се резултати испитивања не доставе на увид;
- 15) обустави рад уређаја док се не испита ефикасност уређаја који служе за уклањање или пречишћавање загађујућих материја за које нису прописане граничне вредности;
- 16) забрани стављање у промет сировина, полупроизвода или производа који немају видљиву ознаку о могућој штетности по животну средину;
- 17) забрани коришћење еколошког знака противно одредбама овог закона;
- 18) забрани увоз опасног отпада иностраног порекла;
- 19) забрани увоз, извоз и транзит отпада супротно одредбама овог закона и нареди да се врати пошиљаоцу;
- 20) забрани рад севесо постројења, односно комплекса када се мере предвиђене у Политици превенције удеса или Извештају о безбедности или Плану заштите од удеса не спроводе или се недовољно спроводе;
- 21) нареди израду Политике превенције удеса или Извештаја о безбедности или Плана заштите од удеса и предузимање одговарајућих превентивних и других мера заштите животне средине од опасних материја, у складу са овим законом;
- 22) забрани рад севесо постројења, односно комплекса ако у одређеном року није достављено Обавештење, Политика превенције удеса или Извештај о безбедности или План заштите од удеса;

- 23) у случају удеса нареди предузимање интервентних мера и поступака реаговања на удес, спровођење мера у складу са Планом заштите од удеса, ангажовање људи, средстава и предузимање мера санације и спречавања ширења загађења од хемијског удеса;
- 24) нареди обављање мониторинга на прописан начин;
- 25) нареди спровођење мера заштите животне средине, у складу са овим законом;
- 26) забрани располагање средствима са рачуна правног лица, предузетника и физичког лица на основу извршног закључка;
- 27) узима узорке земљишта, вода, отпада, ваздуха преко овлашћене организације;
- 28) у поступку принудног извршења решења изврши печатење просторија, постројења, односно комплекса, опреме или простора због којих је дошло или је могло доћи до загађивања или оштећивања животне средине, у складу са законом;
- 29) нареди извршење других прописаних обавеза у одређеном року.

На решења инспектора из става 1. овог члана може се изјавити жалба, ако овим законом није друкчије прописано.

Жалба из става 2. овог члана изјављује се надлежном органу у року од 15 дана од дана пријема решења и не задржава извршење решења.

Решење инспектора из става 1. тач. 6), 7), 19) и 20) овог члана је коначно.

Против решења из става 4. овог члана може се водити управни спор.

Члан 112

У вршењу послова из чл. 110. и 111. овог закона инспектор може привремено одузети предмете, робу или уређаје чија употреба није дозвољена или који су настали, односно којима су извршене недозвољене радње.

У случају да је инспектор привремено одузео робу која је стечена противзаконитом радњом, а која је подложна кварењу или се не може на одговарајући начин збринути или ако њено чување захтева веће трошкове, продаје се, на начин утврђен законом, а остварена средства приход су буџета Републике Србије.

У вршењу надзора над применом мера заштите животне средине инспектор има и овлашћења и дужности утврђене посебним законом.

Члан 113

Ако у току вршења инспекцијског надзора инспектор оцени да су поред повреде овог закона повређени и други закони и прописи којима се уређују питања од значаја за заштиту животне средине или појединог њеног дела, дужан је, поред предузимања мера за које је овлашћен, да обавести други надлежни орган.

Други надлежни инспекцијски орган о предузетим мерама извештава инспектора.

У случајевима када инспектор утврди такве повреде закона за које су истовремено прописане и надлежности других инспекцијских органа, обавезан је да, без одлагања, обавести министра како би се заједнички извршио надзор и предузеле одговарајуће мере.

Члан 114

По жалби на првостепено решење надлежног општинског, односно градског органа, односно органа града Београд, које је донето у вршењу поверених послова решава министар.

По жалби против првостепеног решења надлежног општинског, односно градског органа са територије аутономне покрајине донетог у вршењу поверених послова решава надлежни орган аутономне покрајине.

По жалби на првостепено решење подручне јединице Министарства решава министар.

По жалби на првостепено решење надлежног органа аутономне покрајине, решава министар.

По жалби против првостепеног решења Министарства, решава Влада.

Члан 115

Инспектор има службену легитимацију, ознаку и одговарајућу опрему.

Министар прописује образац службене легитимације, изглед и садржину ознаке и врсту опреме.

IX КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Привредни преступи

Члан 116

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) користи природне ресурсе или добра, без сагласности Министарства (члан 15. став 1);
- 2) не изврши ремедијацију или на други начин не санира деградирану животну средину (члан 16. став 1);
- 3) врши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, без сагласности Министарства (члан 16. став 2);
- 4) сакупља или ставља у промет одређене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства, односно супротно условима утврђеним у дозволи (члан 27. став 4);
- 5) извози или увози заштићене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства (члан 28. став 1);

- 6) при управљању опасним материјама не предузима све потребне превентивне, заштитне, сигурносне и санационе мере (члан 29. став 2);
- 7) изгради и употребљава постројења, односно комплексе и обавља активности ако нису испуњене прописане граничне вредности емисије и нивоа загађујућих материја, услови у погледу опреме и уређаја којима се смањује или спречава емисија загађујућих материја или енергије, као и ако нису предузете друге мере и радње за обезбеђење прописаних услова заштите животне средине (члан 40. став 1);
- 8) испушта загађујуће и опасне материје, отпадне воде или емитује енергију у ваздух, воду или земљиште на начин и у количинама, односно концентрацијама или нивоима изнад прописаних (члан 40. став 2);
- 9) примењује домаћу или увозну технологију или процес, односно производи, складишти и ставља у промет производе који не испуњавају захтеве у погледу животне средине, односно захтеве квалитета производа или је технологија, процес, производ, полупроизвод или сировина забрањена у земљи извознику (члан 51. став 1);
- 10) употребљава уређаје који служе за уклањање или пречишћавање загађујућих материја за које технички захтеви нису утврђени техничким прописима супротно члану 51. став 4. овог закона;
- 11) увози опасан отпад (члан 57. став 1);
- 12) увози, извози или врши транзит отпада без дозволе Министарства (члан 57. став 3);
- 13) не поступа у складу са одредбама члана 58. став 1. овог закона;
- 14) не поступи у складу са чланом 60ј овог закона;
- 15) не предузима мере санације о свом трошку (члан 63. став 1);
- 16) не изради или не реализује санациони план из члана 66. став 4. овог закона;
- 17) не осигура се за случај штете причињене трећим лицима услед удеса (члан 106).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

2. Прекршаји

Члан 117

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) производи и/или ставља у промет превозна средства која не испуњавају услове у погледу емисије за мобилне изворе загађивања (члан 40. став 3);
- 2) користи знак ЕМАС, а није регистрован у систем ЕМАС (члан 49);
- 3) на декларацији сировине, полупроизвода или производа не упозори на загађење животне средине и штету по здравље људи које сировина, полупроизвод или производ, односно њихово паковање узрокује или може узроковати у животној средини (члан 52. став 1);
- 4) употребљава еколошки знак супротно одредбама члана 53. овог закона;
- 5) не достави Обавештење из члана 59. став 1. овог закона;
- 6) не достави Извештај о безбедности и План заштите од удеса Министарству са подацима из члана 60а овог закона;
- 7) не поступи у складу са чланом 60в овог закона;
- 8) не поступи у складу са чланом 60ј овог закона;
- 9) врши мониторинг без овлашћења (члан 71. став 1);
- 10) не врши мониторинг и праћење других утицаја на стање животне средине (члан 72);
- 11) не доставља податке из мониторинга на прописан начин (члан 73);
- 12) не доставља податке од значаја за вођење регистра извора загађивања животне средине на прописан начин (члан 75. став 5);
- 13) не омогући инспектору обављање контроле, односно не поступи по решењу инспектора (члан 111).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године, а одговорном лицу да врши одређене послове у трајању до једне године.

Члан 117а

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

- 1) користи природне ресурсе и добра, без сагласности Министарства (члан 15. став 1);

- 2) не изврши ремедијацију или на други начин не санира деградирану животну средину (члан 16. став 1);
 - 3) врши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, без сагласности Министарства (члан 16. став 2);
 - 4) сакупља или ставља у промет одређене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства, односно супротно условима утврђеним у дозволи (члан 27. став 4);
 - 5) извози или увози заштићене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства (члан 28. став 1);
 - 6) производи и/или ставља у промет превозна средства која не испуњавају услове у погледу емисије за мобилне изворе загађивања (члан 40. став 3);
 - 7) на декларацији сировине, полупроизвода или производа не упозори на загађење животне средине и штету по здравље људи које сировина, полупроизвод или производ, односно њихово паковање узрокује или може узроковати у животној средини (члан 52. став 1);
 - 8) не поступа у складу са одредбама члана 58. став 1. овог закона;
 - 9) не достави Обавештење из члана 59. овог закона;
 - 10) не достави Извештај о безбедности и План заштите од удеса Министарству са подацима из члана 60а овог закона;
 - 11) не поступи у складу са чланом 60в овог закона;
 - 12) не поступи у складу са чланом 60ј овог закона;
 - 13) врши мониторинг без овлашћења (члан 71. став 1);
 - 14) не врши мониторинг и праћење других утицаја на стање животне средине (члан 72);
 - 15) не доставља податке из мониторинга на прописан начин (члан 73);
 - 16) не доставља податке од значаја за вођење регистра извора загађивања животне средине на прописан начин (члан 75. став 5);
 - 17) не омогући инспектору обављање контроле, односно не поступи по решењу инспектора (члан 111).
- За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи и заштитна мера забране вршења делатности у трајању до три године.

Члан 118

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) узнемирава, злоставља, озлеђује и уништава дивљу фауну, односно разара њена станишта (члан 27. став 2);

2) уништава, кида или на други начин пустоши дивљу флору, односно уништава и разара њена станишта (члан 27. став 3);

3) сакупља или ставља у промет одређене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства, односно супротно условима утврђеним у дозволи (члан 27. став 4);

4) извози или увози заштићене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства (члан 28. став 1).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај физичко лице - акредитовани ЕМАС верификатор, ако на захтев Министарства не доставља податке о поступку проверавања система ЕМАС у правном и физичком лицу (члан 47. став 4).

Члан 118а

Новчаном казном у износу од 5.000 динара казниће се за прекршај родитељ, старалац, односно одговорно лице у органу старатељства, ако због пропуштања дужног надзора над малолетником, малолетник учини прекршај из члана 118. став 1. тач. 1), 2) и 3) овог закона.

Члан 119

(Брисан)

Члан 120**

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења ако:

1) изда одобрење за коришћење природног ресурса или добра, без сагласности Министарства (члан 15. став 1);

2) изда сагласност на пројекат санације и ремедијације без прописане методологије за израду пројекта санације и ремедијације (члан 16. став 2);

3) изда дозволу без прибављеног мишљења организације надлежне за заштиту природе (члан 27. став 4);

4) изда дозволу без прописане документације или не води регистар издатих дозвола на прописан начин (члан 28. став 3);

5) припреми просторни или урбанистички план без услова за обезбеђење мера заштите животне средине из члана 34. овог закона;

- 6) не обавештава јавност и не донесе акт о увођењу посебних мера у случајевима из члана 42. став 1. овог закона;
- 7) изврши регистрацију правног и физичког лица у систем ЕМАС супротно одредбама члана 45. овог закона;
- 8) не води регистар правних и физичких лица укључених у систем ЕМАС (члан 47. став 1);
- 9) одбије упис и врши брисање из регистра супротно члану 48. овог закона;
- 10) не донесе екстерне планове из члана 61. овог закона;
- 11) не прогласи стање угрожености животне средине и не обавештава јавност о предузетим мерама (члан 62);
- 12) не врши мониторинг (члан 69);
- 13) не доставља податке из мониторинга на прописан начин (члан 73);
- 14) не води информациони систем заштите животне средине (члан 74);
- 15) не води регистар извора загађивања животне средине (члан 75. став 2);
- 16) доставља информације супротно члану 79. овог закона.
- 17) и 18)** (престале да важе)

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању до једне године.

Члан 121

За прекршај из чл. 117, 117а, 118. и 118а овог закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали или прибављени извршавањем прекршаја.

Х ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 122

Правна и физичка лица ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 123

Народна скупштина донеће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона:

- 1) Националну стратегију одрживог коришћења природних ресурса и добара из члана 12. овог закона;

2) Национални програм заштите животне средине из члана 64. овог закона.

Члан 124

Влада ће донети, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, акт из члана 43. став 3. овог закона, а у року од две године од дана ступања на снагу овог закона акционе планове из члана 65. овог закона, као и програм из члана 69. став 3. овог закона.

До доношења Стратегије и националних акционих планова, основу за коришћење природних ресурса и добара чине основе природних ресурса (водопривредна, шумска, геолошка, минерално-сировинска, педолошка, пољопривредна, заштита простора и друге еколошко-просторне основе) као посебни документи о потенцијалима природног ресурса, односно добра који се израђују или иновирају на основу утврђених или процењених биланса и других категорија у складу са Просторним планом Републике Србије и другим просторним и урбанистичким плановима.

Члан 125

Фонд за заштиту животне средине почиње са радом најкасније у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 126

Председника и чланове управног и надзорног одбора, као и директора Фонда, Влада ће именовати у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Управни одбор донеће статут Фонда у року од 30 дана од дана именовања.

Члан 127

Одредбе закона и других прописа којима се уређује управљање природним ресурсима и добрима, као и планирање и изградња, а које су у супротности са овим законом неће се примењивати.

Члан 128

До доношења прописа на основу овлашћења из овог закона примењиваће се прописи донети на основу:

- 1) Закона о основама заштите животне средине ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 24/99 и 44/99);
- 2) Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95).

Члан 129

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи:

- 1) Закон о основама заштите животне средине ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 24/99 и 44/99);

2) Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95) осим одредаба којима се уређује заштита ваздуха, заштита природних добара и заштита од буке.

Члан 130

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009 и 43/2011 - одлука УС)

Члан 72[с1]

Акт из члана 5. став 3. и члана 18. став 1. овог закона Влада ће донети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Акт из члана 51. ст. 2. и 3. и члана 52. став 7. овог закона Влада ће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Влада ће донети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона:

- 1) Националну стратегију одрживог коришћења природних ресурса и добара;
- 2) Национални програм заштите животне средине.

Министар ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донети акте из члана 4. став 3, члана 5. став 4, члана 7. став 3, члана 20. став 3, члана 22. став 3, члана 26. став 1, члана 29. став 2, члана 30. став 4, члана 31. став 2, члана 32. став 6, члана 35. став 7. и члана 42. став 4. овог закона.

Члан 73***[с1]

Јединице локалне самоуправе дужне су да:

- 1) отворе буџетски фонд у складу са законом којим се уређује буџетски систем до 31. децембра 2009. године;
- 2) ускладе важеће прописе о накнади за заштиту и унапређивање животне средине до 31. децембра 2009. године.

Члан 75[с1]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".